

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

N 254

ՍԷՍՍԻՉ Վ.Ա.'ԻՉ

ԵՆՆԻ

ԻԼԼԻՐՏԷ ՎԷ ՔԻԼԻՍԷԼԵՐՏԷ

ՅԳԻ ԻՆԱՅԱԳ

Վ.Ա.ՉԼ.Ա.Բ

ՔՐԻՍՏՈՍԸՆ ԻՆՍԱՆԼԸՂԸ

ԷԱԷՐ Ի

ՄՈՒՆԱԼԼԻՄ Ֆ. Գ. ՄՕՆՑՕՐԹ

«Ինսան օյան Յիսուս Քրիստոս»

1 Տիպ: 2. 5:

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۵ جادی الاخر ۳۰۸ و ۲۳ کانون ثانی
۳۰۶ تاریخلی و ۹۶۲ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولمشدر

مصارفی آمریقان مسپوز شرکتی طرفندن تسویه اولنه رق طبع اولمشدر

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ

ՄԱԹՊԱ՝Ա Ի Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1891

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆ ԻՆՍԱՆԼԸՂԸ

«Ինսան օլան Յիսուս Քրիստոս» 1 Տիմ. 2. 5:

Քրիթապ ը Մուգատտէս Քրիստոսըն հէմ Սլլահ հէմ ինսան օլարղընը թա՛լիմ է տեր: Անըն Ուլուհիյէթի պահսընա տահա զիյատէ կիրիշիլտիյինէ սէպէպ՝ օլ պապտէ տահա զիյատէ շիւպհէ իպրազ էտիլտիյի օլ մուշ տըր. չիւնքի պիր թա՛լիմէ մուխալէֆէթ իպրազը անըն լէհինտէ օլան իսպաթլարըն թէֆթիշ ու թէհարրիսինէ եօլ աչար: Քրիստոսըն Ուլուհիյէթինէ մուխալէֆէթ կէօս թէրիլմէսի անըն միւտաֆա՛տը պապընտա քէնտի տօսթլարընը օլ տէրէճէ հարէքէթէ կէթիլմիշ տիր քի, էլեէվմ՝ նիչէ իրիսթիյանլար պունուն իսպաթլարընա վազըֆ աըրլար: Տիկէր թարաֆտան Քրիստոսըն ինսանըզը՝ ումու՛մ իրիսթիյանլար թարաֆընտան ինանըրըջ օլուպ՝ շիւպհէ թահթընա տիւշմէսի նատիր իւլ վուգու՝ օլարղը կիպի, պահսընա կիրիշիլմէսի տախի նատիր իւլ վուգու՝ օլմուշ տըր: Վէ լաքին թազվա վէ խէլասըմըդ իչիւն Անըն Սլլահ օլմասը նէ տէրէճէ մուգթազի իսէ, ինսան օլմասը տախի այնի տէրէճէ մուգթազի տիր. զիրա իւմիտիմիզ պինասընըն անըն իւզէրինտէ թէ՛սիս օլուն տըրղընըն սէպէպի քէնտինին անճազ Սլլահ օլ

97-2014

տըղը տէյիւ, իլլա իւ էլ էպէտ պիր շախտա
տա իքի թապի'աթա մալիք, եա'նի հէմ Աւ-
լահ հէմ ինսան օլտըղը տըր: Անըն Ուլու-
հիյէթի վէ ինսանլըղը եէքտէն հէմ քէօչէ
թաշը հէմ տէ իմանըմըղըն էսասը տըր:

Քրիստոսըն շայիրտլերի անը պէօյլէ, եա'նի
հէմ Ալլահ վէ հէմ ինսան թանըտըլար: Անըն
'աճա'իպ միւ'ճիղէլերինաէն իլահի պիր զաթ
օլտըղընա իլզամ օլունըլ շուպ' ինսանլըղը
հազգընտա իսէ' իսպաթա միւհթամ տէյիլէր
իտի: Անը բու պէ բու կէօրիւպ սէսինի իշիթ-
տիլէր, եիւզ եիւզէ գօնուշտըլար, պիրլիքտէ
եէյիպ' ըահաթլանտըլար, վէ պիրլիքտէ եօլ-
ճուլըգ էթտիլէր: Հէյքէլտէ թա'լիմ էտէր
իքէն անը թուլթամազ իշիւն կէօնտէրիլէն մէ'
մուրլար անըն ինսանլըղըն թանըմալարըլէ
պերասպեր հիքմէթ ի իլահիյէսինէ տէ շէհա-
տէթ էտիպ «Պու ատէմ կիպի ասլա պիր քիս-
սէ սէօյլէմէմիշ տիր» տէտիլէր: Պիղատոս ա-
նըն ասընըն վէ խըտմէթինին իլահի օլտը-
ղընը ինքեար էթմէտիյի սըրատա պիլէ, ա-
նը իսթինթազ էթմէսի, գամըլթամասը վէ
հիւքմ էթմէսինտէ, անա տօղբու, կերէք
գալլէն վէ կերէք ֆի'իլէն պիր ինսանա կիպի
մու'ամէլէտէ պուլունտը: Օլ վազըթ Յիսուս
տիքէն թամը կիյմիշ օլտարազ տըշարըյա չըգ-
տըգտա Պիղատոս անլէրէ' «իշթէ օլատէմ»
տէտի: Պա'զը միւֆէտսիրլէր Պիղատոս պու-
սէօղիւ կերէք անըն Ուլուհիյէթինի վէ կերէք

Մէսիհ օլտըղընը ըտտ էթմէք նիյէթիլլէ
սէօյլէմիշ տիր' տէմիշլէր իսէ տէ, օլ սէօզ-
տէ ֆիլ հազիղէ պէօյլէ պիր մա'նա եօզ-
տըր: Օլ քէլամլարը թապի'ի պիր սուրէթ-
տէ, վէ եէքտիկէրինէ օլան 'ալազալարըլէ
օղու, վէ կէօրէճէքսին քի, օրատա թա'
պիրաթ ը մէզքիւրէ, Յիսուսըն ինսանլըղըն-
տան պաշգա պիր շէյէ տէլալէթ էթմէյօր:
Պիղատոս, 'այնի հալ ու քէյֆիյէթլերտէ պու-
լունան տիկէր քիմսէլէր իլէ անըն պէյնինտէ
պիր ֆարգ գօմատը:

Քիթապը Մուգատտէսին կերէք վիյղամ-
պերլիք վէ կերէք թէվարիլս զըմընտա Քրիս-
տոսըն ինսանի թապի'աթը քեամիլէն աշըգ-
պիր սուրէթտէ պէյան էտիլմիշ տիր: Օ' գա-
ընըն զիւրիյէթի օլուպ' վա'տա կէօրէ եը-
լանըն պաշընը էգէճէք, եա'նի Շէյթանըն հիւ-
քիւմէթինի գըրաճազ օլան ինսան իտի: Եւս
պէօյլէ անլատը . չիւքի կայէն տօղտըղընտա
մէրգումէ' «Բապպըն թէվֆիղիլլէ պիր ատէմ
գաղանտըմտէտի» իլք տօղան էվլատընը վա'տ
օլունան խէլասըքար զանն էյլէտի: Աբրահամ
տախի պէօյլէ, եա'նի Մէսիհ քէնտի զիւրիյէ-
թինտէն օլաճաղընը անլատը: Եէհուտիլէր' Ա-
նըն Դաւիթ նէպլինտէն կէլէճէյինի պիլիյօր-
լար իտի: «Յեսսէ քիւթիյիւնտէն պիր ֆի-
լիս սիւրէճէք, վէ անըն քէօքիւնտէն պիր ֆի-
տան պիթէճէք:» Ճէմի' ինսանլարըն տիւն-
եայա 'աճիզ պիր հալտէ կէլտիքլէրի կիպի,

Անրն 'էօմրիւնիւն պիտայեթի տախի պէօյէ
 օլաճաղընը պիլիյօրլար իտի . «Պագիրէ համի-
 լէ օլուպ' պիր օղուլ տօղուբաճագ :» Անրն ֆի-
 տան կիպի պիթէճէյինի , «տէրտ սահրպի վէ
 էլէմէ տիւչար» օլաճաղընը , վէ 'ազըպէթին-
 տէ , «գըրըճ Ալլահըն բէֆիգի օլան ատէմ 'ա-
 լէյհինէ» ույանաճաղընը պիլիյօրլար իտի :
 էլլէրինտէ պուլունան ֆիթապը Մուգատտէս
 պունարըն ճիւմէսինի թա'լիմ էտէյօր իտի :
 Մէսի՛՛՛ պիր ինսան հալինտէ տօղմալը , պէօ-
 յիւյիւպ քէմալ պուլմալը , վէ իշքէնճէ չէք-
 աիբտէն սօնկրա էօլմէլի իտի : էլլէրինին վէ
 այագլարընըն տէլինմէսիյլէ ճէսէտինտէ ազ-
 րը , վէ հէմ տօսթլարընըն հէմ տէ Ալլահըն
 քէնտինի թէրք էթմէսիյլէ՝ գալպինտէ վէ
 բուհընտա իղթիրապ հիսս էտէճէք իտի : Կիւ-
 նահտան մա'տա հէր շէյտէ ինսան իլէ պիր
 օլտըղը անկաչըլմալը իտի :

Քրիստոսըն 'էօմրիւ՝ Մամուէլին էյամընտան
 Յովհաննէսին վազթընատէք զուհուրա կէլէն
 ճիւմէ փէյղամպէրլէրին տէտիյինին , վէ Անրն
 հագգընտա էտէն պաղչէսինտէ Ալլահըն էյլէ-
 տիյի իւք խապէրտէն թա Նաղարէթտէ Գար-
 րիէլ մէլէք վապըթասըյլէ պույուբըլան թէպիղէ
 վարընճայատէք օլան ճիւմէ վա'տլարըն իթմամ
 ու իճրասը իտի : «Դաւիթ նէսլինտէն» տօղ-
 տու . վէ «չէքլտէ ինսան կիպի պուլունտը :»
 «Վազթըն թէմամիյլէթի օլունճա , Ալլահ քէն-
 տի Օղընը գարըտան տօղմը , վէ շէրի'աթ

թահթընա կիրմիշ օլարագ իրսալ էյլէտի :»
 «Քէնտինի թախլիյէ էտիպ' գուլ սուրէթինի
 ալարագ ինսան միւչապէհէթինտէ օլտու :»
 «Քէլամ թէն օլուպ արամըղտա սաքին օլտու :»
 Տէյիլ սալթ արամըղտա սաքին օլտու , իլլա
 սայըմըղտան իտի . «Չիրա մէլա'իքէյէ ապա
 տէսթկիր օլմալ , անճագ Արրահամ նէսլինէ
 տէսթկիր օլուր :» Քէմիյիմիզտէն քէմիք , վէ
 էթիմիզտէն էթ օլուպ , Ֆիքրիմիզ կիպի ֆիք-
 րէ , վէ գալպիմիզ կիպի գալպէ մալիք օլտու :
 Անրն ինսան օլտըղը թանըլպ կէօրիւլտիւ :
 Չօճուգ , էվլատ , իշճի , վէ մու'ալլիմ հալին-
 տէ օթուղ իւշ սէնէ ինսանլար արասընտա
 պուլունտը : Անր կէօրտիւլէր , սէսինի իշիթ-
 տիլէր , վէ քէնտինի էլլէրիյլէ լէմն էթտիլէր :
 Հէմ'ատը օլտըղը պաչգա ատէմլէր միսիլիւ
 ինսանըր թարաֆընտան մուհապպէթ կէօր-
 տիւ . հէմ թալթիֆ վէ թէքրիմ , հէմ տէ
 թահգիր օլունտը : Յովհաննէս Պէթապարատա
 անը կէօրտիյիւնտէ , «Պէնտէն սօնկրա կէլիւպ ,
 պանա թէգատտիւմ էտէր տէտիյիմ զաթ
 պու տըր . շիւնքի պէնտէն մուգատտէմ իտի»
 տէտի : Մամարիալը գարը անրն իլէ կէօրիւլ-
 տիւքտէն սօնկրա քէնտի հէմէհրիլէրինէ «Կէ-
 վինիզ , էթտիյիմ շէյլէրին ճիւմէսինի պանա
 սէօյլէյէն պիր ատէմ կէօրիւնիւզ ,» տէտի :

Պալատէ վաթ ու թա'րիֆ օլունան ին-
 սանըղ հագիգի իտի : Քրիստոս հագիգա-
 թէն ինսան իտի : Ատէմլէրին միւպթէլա պու-

լունտըդլարը ճիւմէ մուզայագայա տիւշար օլ-
տու : Եօրուլուպ՝ իսթիրահամթա միւհթամճ օլ-
տու : Թա՛ամսըղ գալտըղընտա աճըգտը : Կիւ-
նիւն հէրարէթի վազթընտա եիւրիւտիւյիւնտէ
սուսատը : «Յիսուս եօրճուլըգտան նաչի եօ-
րուլըղ պուլունմասը հասէպիլյէ գույունըն
եանընտա օթուրտը ,» վէ սու չէքմէյէ պիր
գարը կէլտիլինտէ իչէճէք սու թալէպ էթտի :
Պու արատա շայիրտլէր եէյէճէք թա՛ամ սա-
թըն ալմագ իւզըէ շէհրէ կիթմիլլէր իտի :
Խասթա օլտըղընըն զիքրի եօգ իսէ տէ , պու
խուսուս անըն տէրտ ու էմրազտան խալի օլ-
տըղընը իսպաթ էթմէղ : Մա՛լիւմ սէպէպլէ-
րին մա՛լիւմ նէթիճէլէրինէ կիրիֆթար օլտը-
ղընա , աճըգ , եօրըղնըղ , վէ սօղուգ կիպի
սէպէպլէրտէն վիւճուտին տիւշար օլտըղը
զահմէթ ու իղթիրապը քէնտիսինին տախի
հիսս էթմիլ օլտըղընա՝ Կօմրիւ չէհատէթ է-
տէր :

Քրիստոս քէնտի իւզէրինէ ճիւմանի թա-
պի՛աթըմըզտան զիյատէսինի ալտը : Անըն
թէն ալմասը իլահի թապի՛աթըն իֆնա պու-
լուր պիր ինսան ճէսէտինէ մահպուսիյէթին-
տէն ՚իպարէթ տէյիլ իտի : Ճիւմանի վարը-
ղըմըղ իչիւն օլտըղը կիպի , ճանլարըմըղա պի-
րատէք , վէ ՚ագլի հէմ ախլագի թապի՛աթը-
մըղա տա շէրիք օլտու : Պաշգա առէմլէր կիպի
քէնտիսի տախի թէֆէքքիւր , վէ իսթինթամճ ,
վէ հիւքմ ու գարար , վէ ՚ամէլ ու հարէքէթ

սահիպի իտի : Աճա՛լպնէնէլէրէ թէսատիւֆ
էյլէտիլինտէ թէ՛աճճիւպ էտէր իտի : Մէզ-
քիւր «թէ՛աճճիւպ էթտի» թա՛պիրի անըն
հագգընտա տէֆ՛ա պէ տէֆ՛ա զիքր օլուն-
մըղ տըր : Ինսան օլմասը հասէպիլյէ «հիք-
մէթ վէ գամէթտէ իլէրիլէր իտի :» Ինսան
օլտըղը իչիւն չալըշարագ քէսպ ի թէրագ-
գի էտիպ «էլէմլէր վասըթասըլյէ քէմալէ ի-
սալ օլունտը :» Ինսան հալինտէ մէսրուր օլուպ
Ալլահա թէչէքքիւր էյլէտի , վէ ինսան հալին-
տէ «ճանը Եօլիւմ տէրէճէսինտէ փէք միւ-
քէտտէր» օլտու : Տօսթլարընըն քէնտիսի թէրք
էթմէսի անա մուճիպ ի էսէֆ իտի : Վէ Գեթ-
սէմանիտէ չէքտիլի ճան իղթիրապը անըն ին-
սանլըղընըն հագիգաթը պապընտա տէրին պիր
տամիլա տըր : Մուհապպէթի ճիհէթիլյէ տա-
խի ինսան իտի : Անըն եանընա զէնկին , ՚ա-
գըլը , վէ էֆքեար ու էթվար ճիհէթիլյէ թէ-
միլ պիր կէնճ կէլտիլինտէ , հէր պիր ՚ագլը
սէլիմ սահիպի առէմին էտէճէյի կիպի «Յի-
սուս անա պագըպ անը սէվտի :» Լաթիֆ
թապի՛աթը Յովհաննէս րէսուլ՝ «Յիսուսըն
սէվտիլի շայիրտ» իսմիլյէ զիքր օլունմըղ ի-
տի : Վալիտէսինէ տօղրու ինսանա մախ-
սուս պիր խուլուսը օլուպ՝ անա տօղրու հիսս
էյլէտիլի մուհապպէթ ու մէվէտտէթինի խա-
չըն էլէմի պաստըրամատը : Օլ հալտէ քէն-
տի քէնտիսի ունուտուպ անը տիւշիւնէրէք
սէվտիլի շայիրտէ՝ «Իլլթէ վալիտէլ ,» վէ վա-

լիտէսինէ «իշթէ օղըն» տէմէքլէ անը թէսւ լիյէ էթմէսիյէ պէրապէր ինսանլըղը իչիւն տախի պիր իսպաթ պրագմըջ օլտու :

Յիսուս իշթիրաքը ը հիսս ճիհէթիյէ տախի ինսան օլուսպ սէվինէնլէր իլէ պէրապէր մէս ըուր , վէ աղլայանլար իլէ պէրապէր միւքէտ տէր օլուր իտի : Ղազարոսըն մէզարընտա գալպի քէտէրլէ տօլուպ՝ օրատա պուլունանլար անըն կէօղ եաշլարընը կէօրտիւքլէրինտէ «Պա գընըղ , անը նէ տէրէճէ սէվէր իմիչ» տէտիլէր : Յիսուս «Մարիամ իլէ հէմիլրէսինի տախի սէվէր իտի» . վէ անլէրէ տօղրու օլան իշթիրաքընտան նաշի աղլատը : Երուսաղէմ իւզէրինէ էյլէտիյի ֆէրեատ վէ տէօքտիլիւ կէօղ եաշլարը՝ տիւչար ը պէլիյէ օլաճաղլա ընը պիլտիյի քիմնէլէրէ տօղրու օլան մուհապպէթ վէ իշթիրաքը ը հիսսինի իզհար էտէր :

Քէնտիտի ատէմլէրին իշթիրաքընա միւհթամ պուլունտըղը ճիհէթլէ տախի ինսան իտի : Շէյթանա մուգավէմէթ , վէ ատէմլէրին տէրտինի թախֆիֆ իչիւն միւ՛ճիղէլէր իճրա էթմէյէ գատիր իքէն պիլէ , եինտ տէ , հէր պիր ատէմին պուլունտըղը կիպի խուսուսի եարտըմ վէ մուհապպէթէ արզուքէշ պուլունտը : Չօգլարընըն քէնտինի թէրքլէ պրագըպ կիթտիքլէրի պիր վագըթտա շայիրտլէրինէ «Սի՛ղ տախի մի կիթմէք իաթէրսինիզ» տէմէսինտէ կէօրիւնէն ինսանլըղ հալի նէ գատար աչըգ տըր : Բեթանիսյա ,

վէ Պետրոսըն խանէսինէ սըգ սըգ կիթմէսի տախի պունու կէօսթէրիւր : Յիսուս Պետրոսըն դայն վալիտէսինէ տօգունմասըյլէ հիւմնա սը զա՛նիլ օլարագ մէրգումէ գալըպ անլէրէ խըտմէթ էյլէտի : Պու քէյֆիյէթ անըն իլահի գուտրէթինի իպրաղ էթմէսիյլէ պէրապէր հէվա՛նի ի ինսանիյէ , եա՛նի սալթ թա՛ամ վէ եաթագ իլէ իքթիֆա էթմէյիպ՝ ինսան մուհապպէթինին արգատաչըղընա , իշթիրաքընա վէ խըտմէթինէ իհթիյաճ հիսս էթտիյինի տախի կէօսթէրիյօր : Վագըթ վագըթ գալապախի կէօսթէրիյօր : Վագըթ վագըթ գալապալըգտան , վէ հաթթա օն իքիլէրտէնայրըլպ իւշմիւնթէխապ շայիրտլէրի իլէ պիրլիքտէ պուլունմասը իհթիմալէն պու տուլունըն նէթիճէսի իտի : Գեթսէմանիտէ տախի անլէրտէն պիր միգտար էօթէյէ չէքիլիպ՝ աղիմ իղթի պիր միգտար պու գատէհին քէնտինտէն րապտա օլարագ պու գատէհին քէնտինտէն կէշմէսի իչիւն տու՛ա էթտիյի սըրատա թէքրար պէ թէքրար եանլարընա կէլմէսի պունուն նէթիճէսի իտի : Անըն՝ «Պիր սա՛աթ պէնիմ իլէ ույանըգ տուրա՛մատընըղ մը» սէօղլէրի ինսանի հատրէթինի , վէ անա նա՛նիլ օլամնա տըղընտան նաշի մէ՛յուսիյէթինի կէօսթէրէն սէօղլէր տիր :

Քրիստոս չէրի՛աթա թէպա՛նիյէթի ճիհէթիլէ տախի ինսան իտի : Ճինս ի պէշէրէ մախուս օլան ֆէրա՛նիլ հիւն ի բիղատըյլէ քէնտի իւզէրինէ ալմասըյլէ «Գուլ սուրէթինի ալտը» : Անըն՝ ինսանլարըն միւպթէլա պուլունտըլարը

մուղայագայա տիւշար օլուպ՝ էլէմէր վասըթաւ
 սըյէ քէմայէ իսալ օլունտըղընը պունտան մու-
 գատտէմ՝ զիքը էյլէտիք իսէ տէ , պունտան
 զիյատէսի վար սըր : Չիւնքի պիղզաթ քէն-
 տինին վազ՝ էյլէտիյի նիզամաթա տախի թա-
 պի՝ օլտու , եա՛նի , Շէրի՛աթ թահթընա կիր-
 միշ օլտու” : Հազրէթ ի Ատէմ էվլատընտան
 պիրի կիպի , օն էմրլէրի հըֆզէթմէյէ պօրճլու
 օլտու : Անըն քէնտինի պու Փարզ ալթընտա
 թանըտըղըն էօմրիւնտէն պէլի տիր : Վալի-
 տէյնինէ միւթի՛ իտի : Փութփէրէսթիյէ իմ-
 թիհան օլունտըղընտա , “Ալլահըն օլան Բապպա
 սէճտէ գըլասըն , վէ եալընըղ անա ՚իպատէթ
 էտէսին” քէլամընը իրատ էթմէսիյէ հէմ
 Փարզընը , վէ հէմ մէրամ ու մագսէտինի պէ-
 յան էյլէտի : “Ատէթի իւզրէ սինազօղա կիր-
 տի” տէյիւ մուհարրէր տիր : Յովհաննէսին
 եէտիյէ վաֆթիւղ օլունտըղընտա , “Հէր հազ-
 գը պէօյլէ եէրինէ կէթիւմէմիւղ կէրէք տիր”
 տէտի : Պու թագրիրիյէ ային ու ՚ատէթ տա-
 ՚իւրէսինտէն օլան Փէրա՛ իղինի թանըտըղը կի-
 պի , մու՛ ախսէրէն , վէրկի վէրմէսիյէ տախի
 հիւքիւմէթ ի պէլէտիյէյէ թապի՛ օլտըղընը
 պէյան էյլէտի :

Թէճըրիպէյէ միւպթէլա պիր ատէմ իտի :
 Շէյթան՝ Պետրոսը էյլէտիյի միսիլիւ՝ Անը
 տախի “պուղտայ կիպի էլէմէյէ” միւրատ էյլէ-
 տի : Օ ճէմի՛ ինսանլարա վազը՝ օլտըղը իւզրէ ,
 եա՛նի թէնին հէվէպէրիյէ , շան ու շէրէֆ ար-

զուսըյլէ թէճըրիպէ էտիլտի , վէ պիղէ ա՛լա պիր
 ՚իպրէթ օլմագ իւզրէ Ալլահըն ֆէլամը վասը-
 թաւըյլէ անա մուգալէմէթ էյլէտի : “Կիւնահ-
 տան պէրի օլուպ՝ հէր խուսուստա պիղիւմ կի-
 պի թէճըրիպէ օլունմըլ տըր” : Անըն ինսանլըղը
 պիղիմքինտէն անճագ շու ճիհէթլէ Փարզը
 պիրիմքինտէն իշլէտիյիմիւղ հալտէ , քէնտի-
 տըր . պիղ կիւնահ իշլէտիյիմիւղ հալտէ , քէնտի-
 սի “կիւնահտան պէրի” պուլունմըլ տըր : Պի-
 դատտա՝ “Պու ատէմտէ հիշ պիր ճիւրմ պուլ-
 մայօրըմ” տէտի . վէ անըն էօմրիւնիւն թէ-
 վարիլինէ վազըֆ օլան պիրի՛ պունտան Փարզ-
 լը պիր շէհատէթ վէրէ պիլի՛ր մի : Ճիսմանի
 թապի՛աթը , ՚ագըլ , մուհապպէթի , իշթիրաք
 վէ միւրատը ճիհէթիյէ , հէմ տախի շէրի՛ա-
 թա թէպա՛ իյէթի վէ թէճըրիպէյէ միւպթէ-
 լա օլմասը միւնասէպէթիյէ ինսան , Փագաթ
 կիւնահաըղ ինսան իտի : Մուհապպէթի փաք
 վէ խալիս օլուպ՝ իրատէթի տախի իրատէթ
 Ուլլահ իլէ միւթթէֆիղ իտի :

Անըն ինսանլըղը հագգընտա վէրիլէն մէզ-
 քիւր վասֆ ու թա՛րիֆ նաթէմամ՝ օլմասա ի-
 տի , պու գատարըյլէ իքթիֆա էտէ պիլիւր ի-
 տիք : Փագաթ ֆրիստոս ինսան իքէն Անտէ
 ինսանի օլմայան սըֆէթլէր տախի վար իտի : Ին-
 սանլըղընը տիւշիւնիւր իքէն Ուլլահիլէթիսի տէ
 պիր տագիղէ պիլէ ունութ մամայր իղ , վէնի՛ շիւն
 ունուտալըմ : Ինսանլըղընը միւթալա՛սար Ու-
 լահիլէթիսի տահա գուվիլէթի սուրէթտէ
 մէյտանա կէթիւրիւր : Ինսանըն կիւնահա տիւշ-
 մէսինտէն պէրլու , հիշ պիր ատէմ , սատէճէ

ինսան օլան հիչ պիր ֆերա , պու 'եօմրտէ Սլլահըն եվամիրինի քեամիլէն հըֆիլ էթմէյէ մուգթեաիր օլմամը տըր : ֆելամ ը Շերիֆ Քրիստոսըն Ուլուհիյէթ վէ ինսանըղը հաղ- գընտա օլան թա'լիմաթը եէքտիկերինէ էօյէ ըապթ էյլէմիլ տիր քի ինսան անլերի այը- բամաղ :

Քրիստոս «Իպն իւլ ինսան» օլմաղլէ , քէնտի քէնտինէ «Իպն Ուլլահ» թէամիյէ էյլէտի : «Սլ կէօղլէրիմիղ իլէ կէօրմիւլ օլտըղըմըղ , օլմիւ- շահէտէ էաիպ էլլէրիմիղին լէմն էթտիլի Հա- յաթ ֆելամը» «Իպթիտատէն մէվճուա օլան» տըր : «Վէ ֆելամ թէն օլուպ արամըղտա սա- քին օլտու» . վէ լաքին օլ ֆելամ «Իպթիտատէ մէվճուա» վէ «Սլլահ իտի» : «Պուլ սուրէթինի ալարադ ինսան միւշապէհէթինտէ օլտու» : Հէման պու սըրատա օգույօրըղ քի , «Սլ- լահ սուրէթինտէ պուլունտըղը հալտէ Սլլահա միւսալի օլմաղը շիքեար սայմատը» : Յովհան- նէս՝ «Պէնտէն սօկրա պանա թէգատտիւմ էտէն պիր զաթ կէլիյօր» տէտի : Սամարիայը գարը «Կէլինիղ , էթտիլիմ շէյլերին ճիւմլէ- սինի պանա սէօյլէյէն պիր ատէմ կէօրիւնիւղ . 'աճէպա Մէսիհ պու մը տըր» տէտի : Պօղոս անըն հաղգընտա սէօյլէր իքէն «Ինսան օլան Քրիստոս Յիսուս» տէտիլի սըրալարտա տըր քի , «Խէլասքեարըմըղ Սլլահ» թա'պիրինի տախի գուլլանմըղ տըր : Պու վէ պունա միւ- մատըլ այէթլէրին մա'նատը շու տըր քի .

Քրիստոս հէմ Սլլահ տըր , հէմ ինսան . հէմ պինիւհայէ գուտրէթ Ուլլահա մալիք , հէմ տէ ինսանա մախսուս մահաուտիյէթ հալինտէ ի- տի . հէմ Սլլահա մախսուս զայրի մահ- տուա հիքմէթէ , հէմ տէ ինսանա մախսուս օլուպ կիթտիքճէ իլէրիլէյէն գուվլէ ի 'աղ- լիյէյէ մալիք իտի : Պուտտիյէթի զայրի մահ- տուա իքէն ինսանլարըն թէճըրիպէ օլուն- տըղը կիպի թէճըրիպէ օլունտու : Պու շէյլէր նա'սըլ օլա պիլիք : ինսան պունա ճէվապ վէ- ըմէղ : Պունլար Սլլահըն էսրարընտան տըր : Սնըն հիքմէթտէ թէրազգի էթտիլինի , իճ- ըստը իչիւն կէլտիլի խըտմէթին իթմամանա- տէք նէ տէրէճէ «սըգըլտըղընը» , «էլմէր վատթասըյլէ քէմալէ իսալ օլունտըղընը» , տիւնեանըն սօնու խուսուընտա պիլմէտիլի թագրիլինի , վէ ախէր եօլլար իլէ , քէնտինի ինսանի զա'աֆա հիսսէտար կէօթէրտիլինի վէ պունա միւմատըլ խուսուսաթը փէք ա'լա պիլիք իղ : Ճէլայինտէն , հէմ տէ գուտրէթ վէ հիքմէթինտէն քէնտի քէնտինի թախիլիյէ էթ- տիլինի , վէ գըյամընտան սօկրա թէքրար ալմադ իւզրէ Ուլուհիյէթինի պիր թարաֆա գօմուշ իտիլինէ պա'ղըլար պիլի ինանտըր- մադ իսթերլէր . վէ լաքին պէօյէ տիլիւնմէք ֆիթապ ը Մուգատտէսին տիկէր գըթ'արա- ըընը ալլաշըլմաղ գըլար : ֆէնտի հայաթը հաղգընտա սէօյլէր իքէն «Մնը ֆէտա էթմէ- յէ գուտրէթիմ վար , վէ թէքրար ալիւղա գուտրէթիմ վար» տէտի : վէֆաթընտան էվ- վէլ պիզէ , էմիլաթտան քէնտինի իհեա էտէն գուտրէթ ֆէնտինին օլտըղընը պիլտիլիյօր . պու իսէ իլահի պիր գուտրէթ իտի : Խասիւմ

լէրինտէն գուրթուրմագ իչին սէմատան օն իբի ալայտան զիյատէ մէլա՛ իբէ ճէլչինէ, կիւնահւար 'ավֆ էթմէյէ, էօյիւլէրի տիրիլթմէյէ վէ տիկէր միւ՛ճիւղէլէր իճրասընա գուտրէթի վար իտի: “Եալընըզ Ալլահտան զայրի կիւնահւար 'ավֆ էթմէյէ քի՛մ գատիր տիր:” Պու միտիլիւ այէթլէր՝ ֆրիստու քէնտինի Ուլուհիլէթինտէն թալիլիյէ էթմէտիլինի, ինսան իքէն պիլէ եինէ Ալլահ օլտըղընը պէյան էտիյօրլար: Պու գապիլտէն օլան այէթլէրտէ ալլաշըրմաոր մուհալ պիր սրրր վար իսէ տէ, անլէրի գապուլ էթմէյի թէրճիհն էտիպ՝ հալընը էպէտիլիլէ թէրք էտէլիմ:

Քրիստոս ինսանլըղընա հալա մալիք տիր: ինսան օլմասը անճագ օթուզ իւչ սէնէ իչին օլմայըպ իլ էլ էպէտ իտի: Գըյամընտան սօկրա քէնտի քէնտինի շայիլտէրինէ եէնի վէ 'աճա՛ իպ պիր հէյ՛ էթտէ տէյիլ, իլլա էվիլէլճէ պիրտիքլէրի սուրէթտէ իզհար էյլէտի: “Էլլէրիմէ վէ այագբարրմա պագընըզ քի պիղղաթ պէն իմ, պէնի լէմա էտիպ պագընըզ:” Պետրոսա օլան “Պէնի սէվէր մի սին” սու՛ալընտա եինէ էվիլէլքի լէթաֆէթ մէվճուտ իտի: Անլէրի թա Բեթանիայա գատար տըշարը չըգարըպ անլէրէ իայր տու՛ա էյլէտիլի, վէ անլէրտէն այրըլըպ սէմայա 'ուրուճ էթտիլի վագթտա իայր տու՛ա իչին գալըրըլան էլլէր ինսան էլլէրի, վէ վէտա՛ մագամընտա անլէրէ սէօյլէտիլի սէօղէր ինսան օլան Յիսուս Քրիստոսըն խայր տու՛ար իտի: Պու Յիսուս սէմայա նասըլ 'ուրուճ էթտի իսէ, հիւքմ վէ սալթանաթ սիւրմէք իւզրէ թէքրար օլ վէճհլէ կէլէճէք տիր: Յովհաննէս Պատմոս առասընտա, վահիտէ Անը կէօրիւպ շու սէօղլէրի իչիթտի. “Էօլմիւչ իտիմ, վէ իչ

թէ էպէտ իւլ ապատ հայյ իմ:” Անըն իլ էլ էպէտ պիր շախտա իբի թապի՛աթա մալիք, հէմ Ալլահ վէ հէմ ինսան օլտըղը, հէմ պէօլլէ պագի գալըղընըն հաղիգաթը պիղէ մուճիպ ի մէսերէթ տիր: Պօղոսըն տէտիլի կիպի “Իլ էլ էպէտ պագի գալըղը սէպէպտէն ինթիգալ էթմէզ քէհանէթէ մալիք” իզ:

Ինսան օլան ֆրիստու իւրիթարմագ, վէ եակիւնահ վէ էօլիւմանէ գուրթարմագ, վէ եալսուտ ֆիթապ ը Մուգատտէսին լիսանընճա, “Էօլիւմ վասըթաալլէ էօլիւմիւն գուվիլէթիւնէ մալիք օլանը, եա՛նի Շէյթանը իպթալ էթմէք՛՝ մագսէտիլլէ թէնիմիզէ վէ գանըմըզա միւլթէրիք պուրունտը: “Գալմըն կիւնահալընա քէֆարէթ էթմէք իչին. . . ֆէնտիսի բահիմ վէ սատըղ ֆեհահին ի ա՛ղամ օլմագ իւզրէ, հէր շէյտէ պիրատէրլէրինէ միւշապիհն օլմագ լազըմ կէլտի:”

Ինսան օլան ֆրիստու էօրնէյիմիզ տիր: ֆէնտիսի թէճրիպէ օլունտըղը կիպի պիղտէ թէճըրիպէ օլունտը ըզ. անըն թէճըրիպէյէ մուգալլէմէ էթտիլի կիպի պիղ տախի էտէ պիլիլիզ: “Քրիստոս Յիսուստա պուրունան էֆքեար հէման սիգոտէ տախի պուրունսրն:” “Անտէ գալըրըմտէյէն քիմսէ անըն սիւլուք էթտիլի միտիլիւ, քէնտիսի տախի էօյլէ սիւլուք էթմէք կէրէք տիր:” Ինսան օլան ֆրիստու շէֆի՛ իմիզ տիր: Քրիստոս պիր խէլաս թէտարիք էթտիքտէն պաշգա “Ալլահա թէգարրուպ էտէնլէրի քեամիլէն խէլաս էթմէյէ տախի գատիր տիր. չիւնքի անլէր իչին շէֆա՛աթ էթմէյէ տա՛խմա պէր հայաթ տըր:”

Ինսան օլան ֆրիստու եարտըմճըմըզ վէ թէսէլլիմիզ տիր: Փուլթիքէսթ օլան պիրի՛ հալթարըզ պիր տալ եա աղաճ պէտէնինէ տու՛ա

էթտիյի սըրատա պիզ թա'պիաթ ըմբզա չէ-
րիք, վէ զա'րֆիլիքլէրիմիզէ աշինա, հէմ հէր
խուսուստա պիզիմ կիպի էլէմ չէքմիշ վէ
թէճրիպէ օլունմիշ պիր Ալլահա տու'ա 'արզ
էատէրիզ: Խրագ օլան պիր Ալլահա տէյիլ,
իլլա թէնիմիզ վէ քէմիյիմիզ գատար պիզէ
եազըն, վէ «ֆէնտիսի թէճրիպէյէ տիւչար
օլարագ էլէմ չէքմիշ օլտըզընտան՝ թէճրի-
պէ չէքմէքտէ օլանլարա եարտըմ էթմէյէ
գատիր» պիր Ալլահա տու'ա 'արզ էատ պի-
լիրիզ: Քրիստոսըն ինսանլըզը՝ Քիթապ ը Շէ-
րիֆին տա'վէթինէ վէ վա'տլարընա գուվ-
վէթ վէրիք: «Էյ ճիւմէ եօրզուն վէ եիլ ք-
լիւլէր պանա կէլինիզ»: «Իշթէ պէն տա'լիմա
սիզին իլէ իմ»: Մէյո'ւս մը սըն, իմանտա
զա'րֆ մի սին, պու սէօղլէրի տիկլէ: Թէճ-
րիպէտէ մի սին, Շէյթան վէ անըն հէր հի-
լէսինէ պունհա միւտտէթ մուվաֆֆագիյէթլէ
գարչը տուրմիշ օլան Զաթա կիթ: Տէրտ ու
միհնէթտէ մի սին, Փագիր եա պիքէս մի
սին, միհնէթ գատէհինի թօրթուսընա վա-
րանատէք իշմիշ օլանա, ճիւմէ տօսթլարըն-
տան թէրք օլունանա վէ Փագիրլիյի սայէսին-
տէ նա'իլ ի սէրվէթ օլտըզըմիշ Զաթա միւ-
րաճա'աթ էյլէ:

Տիւնեատա Ալլահսըզ, վէ ախրէթ իւմիտին-
տէն մահրում պիչարէ պիր կիւնահքեա'ր մը
սըն, ֆէնտիսէ իման կէթիրէնլէր հարաթ ը
էպէտիյէյէ մալիք օլընլար տէյիլ Ալլահ իքէն
ինսան օլանա, վէ ինսան հալինատ էլէմ ու
իշքէնճէ չէքիպ էօլիւմէ տիւչար օլանա կիթ:

ՀԻՅՈՂ
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623026 46A

ՀԻՅՈՂ 11
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623025 46D

ՀԻՅՈՂ 5
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623019 454

ՀԻՅՈՂ 10
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623024 459

ՀԻՅՈՂ 4
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623018 453

ՀԻՅՈՂ 9
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623023 458

ՀԻՅՈՂ 3
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623017 452

ՀԻՅՈՂ 8
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623022 457

ՀԻՅՈՂ 2
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623016 451

ՀԻՅՈՂ 7
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623021 456

ՀԻՅՈՂ 1
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623015 450

ՀԻՅՈՂ 6
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623020 455

